

STEMPHYLIUM VESICARIUM

ZAGROŻENIE DLA GRUSZY, CEBULI, CZOSNKU I PORA W POLSCE

Objawy wywołane przez *Stemphylium vesicarium* na cebuli; fot. Instytut Ogrodnictwa – PIB w Skierniewicach

Objawy wywołane przez *Stemphylium vesicarium* na gruszy: na liściach (po lewej) i owocach (po prawej)
fot. https://pl.wikipedia.org/wiki/Br%C4%85zowa_plamisto%C5%9B%C4%87_gruszy (po lewej) oraz Hubert Głos Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach (po prawej)

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Stemphylium vesicarium jest grzybem, notowanym na wszystkich kontynentach, w tym w większości państw Europejskich. W Polsce występuje przede wszystkim na cebuli, czosnku i porze, a na gruszy jest on notowany lokalnie.

Rośliny żywicielskie

Żywicielami na którym patogen ma największe znaczenie gospodarcze są grusze, a agrofag poraża także rośliny z rodziny amarylkowatych, takie jak czosnek, cebula i por, a także szparaga, pietruszkę, lucernę, paprykę, rzodkiew, soję, pomidora, mango, słonecznik i jęczmień zwyczajny.

Objawy występowania i szkodliwość

Symptomy infekcji na cebuli, czosnku i porze widoczne są na powierzchni liści, na których początkowo tworzą się białe lub żółtawe, lekko wodniste plamki, które z czasem powiększają się. Później przybierają one barwę brązową, przechodzą w nekrozy, które mają wydłużony kształt (są wrzecionowate) prawie na całej długości, z reguły od strony nawietrznej szczypioru. Skutkiem tego jest więdnienie i zasychanie końcówek liści. Objawy przenoszą się na kolejne liście i w taki sposób aparat asymilacyjny zostaje zredukowany. Początkowe objawy mogą być mylone z niedoborem składników pokarmowych takich jak wapń czy potas. Infekcja zwykle ogranicza się do liści i nie obejmuje łusek cebulowych. *S. vesicarium* poraża głównie tkanki starzejące się lub porażone wcześniej przez inne patogeny np.: *Alternaria porri* czy *Peronospora destructor*. Patogen rzadziej poraża bardzo młode rośliny, u których wywołuje objawy w postaci żółknięcia i zasychania liści. Patogeny występujące na cebuli, czosnku i porze i rozwijają się także na gruszkach.

Na gruszkach wywoływana przez grzyba określona jest jako brązowa plamistość gruszy. Patogen poraża liście, ogonki liściowe, młode pędy oraz owoce gruszy. Pierwszym objawem na liściach są nekrozy wielkości 1-3 mm, których występowanie można obserwować na przełomie kwietnia i maja, ale znacznie częściej pojawiają się w czerwcu. Z czasem nekroza zajmuje coraz większą powierzchnię liścia. Pierwsze objawy

porażenia owoców widoczne są już na zawiązkach na przełomie maja i czerwca. Początkowo plamy są małe, okrągłe i mają brązowe zabarwienie, a ich średnica nie przekracza 1-2 mm. Wraz ze wzrostem średnicy ich krawędź brzegowa przyjmuje czerwone zabarwienie. Na dojrzewających owocach wielkość plam może dochodzić nawet do 10-20 mm. Objawy chorobowe zlokalizowane są głównie na obwodzie w środkowej części owoców oraz w części przykielichowej, ale mogą występować także na całej powierzchni gruszek. Przy silnym porażeniu może dochodzić do przedwczesnego opadania liści i owoców. Izolacje przeprowadzone ze zgnilizn owoców w okresie przechowywania wykazały, że patogen dokonuje także infekcji latentnych.

W niektórych krajach, np. we Włoszech na cebuli patogen wywołuje znaczne straty w plonach. Z obserwacji dr Jana Sobolewskiego z Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego wynika, że nasilenie choroby wywołanej przez grzyba jest małe w Polsce, gdyż cebula nie zasycha.

Na gruszkach patogen wywołuje znaczne straty w plonach w Europie Zachodniej. Przykładowo we Włoszech wynoszą one 50-80%. W Polsce chorobę brązowej plamistości gruszy wykryto w 2020 r. Jeśli już spotyka się grzyba w danej lokalizacji, to presja choroby może być duża. Powstawanie nowych sadów gruszkowych może sprzyjać jego rozprzestrzenieniu się. Zgodnie z Oceną Zagrożenia Agrofagiem (PRA) sporządzoną dla tego gatunku przez Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu, ogólne zagrożenie stwarzane przez agrofaga w Polsce ocenione zostało na poziomie średnim.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Zarodniki grzyba mogą być przenoszone za pomocą prądów powietrza. Za główny sposób przenikania patogena na dalszy dystans uważany jest transport żywych roślin i ich części, wliczając w to owoce (gruszki).

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce grzyb *S. vesicarium* nie podlega obowiązkowi zwalczania (nie jest to agrofag kwarantannowy w Unii).